

розробити програми та електронні курси підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики;

утворити навчальний центр для персоналу статистичних служб країн Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії;

забезпечити вивчення іноземних мов не менше ніж для 10 відсотків працівників апарату Держстату.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Програми розвитку державної статистики до 2023 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. №222. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2019-%D0%BF#Text>

2. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах / Проект «Посилення регіональних соціальних служб в Україні». URL : <http://eu.prostir.ua/data?t=1&q=2174>

Підліська Мар'яна Йосифівна

Студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри

фінансів ім. С.І. Юрія Шашкевич О.Л.

Західноукраїнський національний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Основними засадами формування демократичного суспільства є самодостатність і фінансова автономія місцевих органів влади у виконанні делегованих їм функцій. При цьому місцеві бюджети є тим інструментом за допомогою якого фінансуються заходи соціального та економічного розвитку відповідної території, здійснюється перерозподіл національного доходу, створеного в межах території. Тому в сучасних умовах проблеми формування

доходної бази місцевих бюджетів та виконання покладених на органи місцевої влади власних та делегованих повноважень набувають все більшої гостроти.

Стосовно визначення поняття «доходи місцевих бюджетів» в економічній літературі питанням висвітлення сутності поняття приділена значна увага. Вчені-економісти, досліджуючи бюджетні проблеми у своїх наукових працях, намагаються сформулювати власне визначення, проте у фінансовій теорії єдиної думки щодо розуміння змісту цієї категорії дійти не вдалося. Відповідно, складність дослідження полягає в тому, щоб виразити сутність доходів місцевих бюджетів у такому визначенні, яке включає усі специфічні ознаки, характерні доходам місцевих бюджетів як економічній категорії.

Проведене дослідження сучасних наукових підходів до визначення категорії «доходи місцевих бюджетів» (табл. 1.) свідчить про те, що дане поняття як економічна категорія є багатоаспектним і трактується вченими по-різному.

Як показало проведенне дослідження поняття «доходи місцевих бюджетів» розглядається вітчизняною науковою думкою з різних сторін:

1) через законодавчо визначений порядок їх формування (В. Кравченко, В. Опарін, В. Малько, С. Кондратюк, Г. Коломієць);

2) з врахуванням організаційних форм залучення коштів до місцевих бюджетів (О. Кириленко, С. Савчук);

3) з позицій матеріального втілення даної економічної категорії (О. Василик, К. Павлюк);

4) з наголосом на фондовому втіленні даної економічної категорії (О. Романенко, В. Венгер, В. Дем'янишин, В. Базилевич);

5) акцентується увага не лише на економічному змісті, а і на меті формування доходів місцевих бюджетів та напрямках їх використання (Ю. Пасічник);

6) вчені, як і більшість авторів, відразу починають розкривати склад доходів місцевих бюджетів та джерела їх формування, не акцентуючи увагу на самому понятті (С. Юрій, В. Федосов).

Наукові підходи до ідентифікації поняття доходи місцевих бюджетів

	Автор	Трактування поняття «доходи місцевих бюджетів»
1.	В. Опарін, В. Малько, С. Кондратюк, Г. Коломієць	Доходи до яких відносять усі надходження відповідного бюджету на безповоротній основі у вигляді податкових і неподаткових платежів, доходів від операцій з капіталом, офіційних трансфертів і доходів державних цільових фондів, включених до бюджету, справляння яких передбачене законодавством України (включаючи трансфери, дарунки, гранти) [1, с. 107].
2.	О. Кириленко	Доходи, що складаються із власних і закріплених надходжень, перелік яких визначений на тривалу перспективу. Надходження власних доходів не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам, що забезпечує безпосередню зацікавленість органів місцевого самоврядування у нарощуванні дохідної бази. Водночас обсяги закріплених доходів місцевих бюджетів впливають на розміри бюджетних трансфертів, які надаються місцевим бюджетам з Державного бюджету України і є основою для визначення податкової спроможності території [2, с. 140].
3.	С. Савчук	Доходи, що формуються в результаті акумуляції та наповнення власних і закріплених коштів, а також трансфертів, грантів та запозичень [3, с. 88].
4.	О. Василик, К. Павлюк	Грошових фондів, які є фінансовим забезпеченням діяльності місцевих рад і місцевих державних адміністрацій [4, с. 176].
5.	О. Романенко, В. Венгер, В. Дем'янишин	Визначають економічну категорію доходи бюджету як економічні відносини, які виникають у державі з юридичними і фізичними особами в процесі формування бюджетного фонду країни [5, с. 164; 6, с. 140; 7, с. 70].
6.	Ю. Пасічник	Сфера економічних відносин суспільства, яка пов'язана з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів регіонального рівня і використовується місцевими органами для забезпечення поточних і перспективних завдань розвитку регіону» [8, с. 360].
7.	С. Юрій В. Федосов	Доходи місцевих бюджетів поділяються на доходи, які формуються внаслідок дій і рішень, прийнятих органами місцевого самоврядування та доходи, які на довготривалій основі передаються до місцевих бюджетів у повному розмірі або у визначеній єдиній для усіх бюджетів частині [9].

На нашу думку, доходи місцевих бюджетів являють собою з одного боку фонди фінансових ресурсів, які забезпечують самодостатність місцевого самоврядування, а з іншого – сферу економічних відносин громади, яка пов'язана з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів місцевого рівня.

Доходи місцевих бюджетів це частина фінансових ресурсів держави, які згідно умов діючого бюджетного законодавства є власними та закріпленими видами надходжень, котрі мобілізуються у фондах грошових коштів органів місцевого самоврядування за рахунок податкових, неподаткових видів доходів, надходжень від операцій з капіталом та до цільових фондів, коштів, виділених із інших бюджетів з метою забезпечення ефективного та якісного виконання власних та делегованих функцій і повноважень органів місцевої влади. У даному контексті вважаємо доречним навести визначення власних доходів, запропоновані О. Романенко та В. Кравченком, які намагаються чіткіше подати джерела формування власних доходів місцевих бюджетів, проте наводять неповний їх перелік [10, с. 21].

О. Кириленко основну увагу акцентує на територіальній локалізації та ресурсній визначеності даного виду надходжень, що, відповідно, відображається і на можливостях використання фондів грошових коштів органами місцевого самоврядування, проте не конкретизуються джерела їх мобілізації [11]. На нашу думку, власні доходи місцевих бюджетів доцільно тлумачити як грошові кошти, що повністю належать місцевим бюджетам та у твердо фіксованому розмірі зараховуються до них, не надходячи до бюджетів вищого рівня і не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

Як уже зазначалось, роль доходів місцевих бюджетів в умовах зміцнення інституту місцевого самоврядування значно змінюється. Зростаюча потреба у якісному, повному та своєчасному наданні суспільних благ і послуг зумовлює необхідність функціонування за кріплених доходів як джерела фінансування делегованих повноважень органів місцевої влади. З огляду на зазначене О.Кириленко характеризує закріплені доходи як такі, що на довготривалій основі передаються до місцевих бюджетів у повному розмірі або за визначеною, єдиною для всіх бюджетів часткою [11], що, на нашу думку, є найоптимальнішим, оскільки у даному визначенні мова йде про загальнодержавні податки, збори або доходи, достатній обсяг яких забезпечуватиме фінансування делегованих повноважень органів місцевого самоврядування.

Трактування закріплених доходів В. Кравченком не дає повного уявлення про їх економічний зміст, оскільки вчений визначає їх як одну із форм переданих доходів місцевим органам влади на стабільній довгостроковій основі [10].

Доцільно навести визначення закріплених доходів, запропоноване С.Юрієм. До них вчений відносить доходи, які у законодавчому порядку повністю закріплюються за певним бюджетом і не підлягають передачі бюджетам нижчого рівня або частково закріплюються за бюджетом вищого рівня і у повному обсязі підлягають передачі бюджетам нижчого рівня. Близьким за змістом є висвітлення поняття закріплених доходів у О.Романенко, яка наголошує, що закріпленими доходами є доходи, які повністю або частково зараховуються у певні види бюджетів безстроково або на довготерміновій основі. При цьому науковець чітко вказує, що для їх включення не потрібне рішення органів влади вищого рівня. Таким чином, підсумовуючи вищезазначене пропонуємо тлумачити закріплені доходи як такі, що відповідно до чинного законодавства, належать до доходів державного бюджету і з метою збалансування місцевих бюджетів закріплюються повністю або частково за бюджетами нижчого рівня.

На нашу думку, доходи місцевих бюджетів є собою з одного боку фонди фінансових ресурсів, які забезпечують самодостатність місцевого самоврядування, а з іншого – сферу економічних відносин громади, яка пов'язана з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів місцевого рівня.

Результати проведеного нами теоретичного дослідження засвідчили, що доходи місцевих бюджетів є одним із вагомих чинників, що впливає на рівень та якість виконання завдань, поставлених саме перед органами місцевого самоврядування. Відповідно, забезпечення органів місцевого самоврядування таким обсягом бюджетних ресурсів, який дав би їм можливість якісного виконання своїх функцій і повноважень є основним призначенням доходів місцевих бюджетів. Тому, доходи місцевих бюджетів у суспільстві відіграють

важливу роль, а їхній вплив на соціально-економічні процеси у державі, на наш погляд, забезпечуються наступним чином:

- доходи місцевих бюджетів, зокрема їх податкові надходження, є фіскальним інструментом органів місцевого самоврядування. Фіскальна діяльність цих органів регламентується державою і дає їм можливість забезпечувати себе необхідним, для вирішення покладених завдань, обсягом бюджетних ресурсів;

- доходи місцевих бюджетів є інструментом соціального захисту населення, оскільки певна їх частина спрямовується на виплати найбільш соціально-незахищеним верствам населення;

- доходи місцевих бюджетів є інструментом забезпечення функціонування і розвитку соціально-культурної сфери, що відображається у фінансуванні таких галузей як освіта, культура, охорона здоров'я, соціальне забезпечення;

- доходи місцевих бюджетів є інструментом економічного зростання територіальних громад та адміністративно-територіальних формувань. За їх допомогою забезпечується функціонування комунального сектора економіки, особливо таких галузей як будівництво, житлове та комунальне господарство.

Список використаних джерел:

1. Бюджетна система: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.М. Опарін, В.І. Малько, С.Я. Кондратюк. К.: КНЕУ, 2004. 206 с.
2. Кириленко О. П. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О. П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2004. 140 с.
3. Савчук С. В. Теоретико-концептуальні засади визначення доходів бюджетів як об'єкта бюджетного планування. *Наука й економіка*. 2012. №1. С. 81-88.
4. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 544 с.
5. Романенко О. Р. Фінанси: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 312 с.

6. Венгер В. В. Фінанси: навчальний посібник / В. В. Венгер К.: Центр учбової літератури, 2009. 432 с.
7. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 496 с.
8. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2002. 495 с.
9. Юрій С. І. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К. : Знання, 2008. 611 с.
10. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України: навч. посіб. / В. І. Кравченко. К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. 487 с.
11. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). К.: НІОС, 2000. 384 с.

Пікневич Анна Володимирівна

*Головний спеціаліст відділу бухгалтерської служби, фінансування та звітності
ГУ ДМС України у Львівській обл.*

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС

На даний час Європейський Союз фінансує проекти транскордонного співробітництва за допомогою низки фінансових інструментів, що використовуються для реалізації «політики забезпечення згуртованості», яка безпосередньо обумовлена необхідністю дотримання статті 174 Лісабонської Угоди, в якій записано, що з метою забезпечення загального гармонійного розвитку держав-членів Союзу, останній буде розробляти та втілювати в життя дії, спрямовані на зміцнення їхньої економічної та соціальної згуртованості, в тому числі шляхом зменшення розбіжностей в розвитку окремих регіонів [1]. Важливе місце в усуненні нерівномірності територіального розвитку в рамках політики забезпечення згуртованості відводиться транскордонному